

СЛОВО ІСТИНИ

НАРОДНІЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК
ВИДАВНИЧОГО КОМІТЕТУ МИТРОПОЛІТАЛЬНОГО СОБОРУ.

Адреса Редакції: 804 Magnus Ave., Winnipeg, Man., Canada.
Передплата річна 2.50 дол. Окреме число 20 центів.

Телефон 591-606.

Рік III.

Листопад, 1949 рік.

Число 1(25).

СВЯТО ХОЛМЩИНИ.

20 жовтня 1940-го року, Св. Хиротонія Архимандрита Іларіона (Огієнка) во єпископа Холмського. Перед Св. Літургією. На катедрі сидять: Митрополит Православної Церкви в Польщі Діонісій (посередині, сам висвячений Патріярхом Вселенським), Архиєпископ Пражський Савватій, Екзарх Вселенського Патріярха в Чехії (праворуч від М. Діонісія, сам висвячений Патріярхом Вселенським) і єпископ Люблинський Тимофій (ліворуч від М. Діонісія, ним і висвячений).

Спереді, обличчям до єпархів, стоїть Архимандрит Іларіон, наречений 19 жовтня 1940 р. во єпископа Холмського; ліворуч від нього Архимандрит (тепер Архиєпископ) Паладій, праворуч — протодиякон Іван Смоль. Наречений єпископ Іларіон у переповненному по береги Духовенством і Вірними Храмі складає на руки трьох єпархів присягу свято берегти Священні Канони.

Митрополит Діонісій привселюдно голосно питає Іларіона: "Покажи нам, як держиш Канони Св. Апостолів і Св. Отців?" Іларіон присягає, держачи листа в руках (а Архимандрит Паладій, що ліворуч його, контролює, щоб Іларіон чого не пропустив з присяги): "В додаток до моого Ісповідання Віри в рочисто обіцяюся берегти Священні Канони Святих Апостолів і Семи Вселенських і Благочестивих помісних Соборів" і т. д. Присягнувши, Іларіон власноручно підписаний ним текст присяги склав на руки Митрополита Діонісія.

У Св. Храмі, в Холмській Кatedрі, кілька сот найвизначніших представників усіх українських установ та організацій, більше 50 Священиків.

ДОГМАТИЧНИЙ І КАНОНІЧНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

X.

Що таке Православіє.

Незабаром будемо святкувати тисячеліття офіційного існування в Україні Православія, а ми ще й до сьогодні не можемо коротко й ясно відповісти на питання:

—Що таке Православіє?

А треба відповісти істотно, дати відповідь таку, щоб і широкі православні маси зрозуміли, в чому саме душа Православія. Власне через невсталення цього в нас так часто ламається батьківська Віра, хоч ламачі вперто звуть себе православними.

Що ж таке Православіє?

По існуючих Катихизисах * простої на це відповіді не знаходжу. Ще славний російський Митрополит Філарет в середині минулого століття навчав у своєму Катихизисові:

“Питання: Що то Православний Катихизис?

Відповідь: Православний Катихизис — це наука Православної Християнської Віри, що дається кожному Християнину для догодження Богові й спасіння душі”.

Звідси випливало: Хто такий православний? Той, хто ісповідує Православну Віру... Цебто, жодної істотної відповіді не давалось.

А що Філаретів Катихизис панував на православному Сході більше півстоліття й на ньому виховалось кілька поколінь, то тому ясного поняття про істоту Православія серед широкого загалу в нас ніколи не було. Ясного, короткого й істотного.

Так само, як нема ще ясного й істотного короткого окреслення, що таке Католицтво або Протестантство.*

У “Поширеному Катихизисі” Арх. Михаїла 1946 р. відповіді на це питання зовсім не знаходжу. Прот. С. Гаюк у своєму “Короткому Катихизисі” 1947 р. на ст. 7 подає:

* По—православному пишемо Катихизис (цебто наука, виклад), а по—католицькому Катехизис.

* Слови “Католицизм”, “Протестантизм” — це варваризми (чужі слова) в українській мові; по-українському буде: Католицтво, Протестантство.

“Ми називаємося православними тому, що ми віруємо правдиво, істинно”, цебто вияснює значення слова “православний, а не істоту самого Православія.

Що ж таке Православіє?

Християнством звемо науку Ісуса Христа, як вона виложена головно в Новому Заповіті, почали в Старому. Християнська Віра — те саме, що й Християнство: Наука Христова. Християнин — хто ісповідує Науку Христову.

Науку Христову познаємо зо Св. Письма, — слуханням її по церквах або навчанням по школах, або також читанням самого Св. Письма. Тепер, коли Св. Письмо доступне кожному, навчання Христової Науки з читання стало загальнопостиженим. Православна Церква з найдавнішого часу дозволяє й благословляє кожному читати Св. Письмо.

Але Св. Письмо в оригіналі написане чужою нам мовою: Старий Заповіт — старогебреїською мовою, а новий — старогрецькою, а це ставить перешкоду знати Св. Письмо в оригіналі. Більшість читає тільки переклад Св. Письма на свою рідну мову, а він завжди не досконалий, часто дуже неправильний, як, скажемо, переклад П. Куліша: Сам зміст Св. Письма не все легкий, часом його тяжко розуміти навіть особі з доброю богословською науковою. І треба голосно сказати: людина без відповідної богословської науки Св. Письма належно не розуміє. Ось тому Католицька Церква довго забороняла своїм вірним читати Св. Письмо. Православна Церква благословляє читати Св. Письмо всім, але не благословляє всім його вияснювати. Людина без належної богословської освіти не може вияснювати Св. Письма, бо й сама мало розуміє його. Добре розуміє тільки соборна Церква, і й одній належить правильне й авторитетне вияснення. Скажемо, коли не духовна особа вияснює Св. Письмо, то її вияснення не завжди церковне, — не авторитетне й значення не має, і накидати іншим таке приватне вияснення не можна, — це право тільки самої Церкви.

Розбіжний стан першої Христової Церкви. Церкву встановив на землі сам Ісус Христос через Своїх Апостолів, а вони вже настановили Єпископів. Тому Церква Христова й зветься

Апостольською ("Вірую во Єдину, Святую, Соборную і Апостольську Церков"), і це її істотна ознака: Ієархія мусить бути тільки з Апостольського (цебто Єпископського) поставлення.

Апостоли повного устрою Христової Церкви ще не подали, — цей устрій вільно розвивався за I — III віки по всіх окремих Церквах. Усі Церкви були незалежні одна від одної, й вільно творили їх християнську ідеологію, їх устрій церковний. Ця воля скоро допровадила до великої розбіжності Церков, стали появлятися різні ересі й секти. Церква спочатку не знала об'єднання, творила свою науку, свої місцеві обряди, по-своєму святкувала Свята, по-своєму вияснювала Св. Письмо.

І вже рано стало ясне всім, що так іти далі справа не може, — конечно потрібний церковний центр, такий осередок, який один вияснив і вияснював би, що добре, а що зло для Церкви. Так помалу повстала спасенна ідея Вселенських Соборів, як керівного центру для всієї Вселенської Церкви. Але Християнська Церква не була ще визнана в державі, тому Вселенського Собору скликати не було зможи.

І тільки за візантійського (грецького) імператора Костянтина Великого (274 — 337) Церква отримала волю діяння, — року 313-го вийшов славний Медіоланський чи Міланський Едикт, яким Християнська Віра була визнана в державі. Ось тепер, по Медіоланському Едикту, стало можливим скликати Вселенський Собор, і він був скликаний у червні 325-го року в м. Нікеї (в Бітинії). Це був основний уставодавчий час для Церкви, коли повстала організована Християнська Православна Церква. Щоб цю величезну подію закріпити серед Християн, Церква постановила на віки вічні святкувати пам'ять Отців Першого Вселенського Собору в неділю перед Г'ятдесятницею. Самого Костянтина, що призвав Православну Віру й скликав цей Собор, Церква визнала святым, і його пам'ять святкуємо 21 травня (3 червня).

От з того часу, з часу I Вселенського Собору 325-го року, центром науки й життя всіх Християнських Церков стали Вселенські Собори.

Роля Вселенських Соборів. Усіх Все-

ленських Соборів було сім, останній сьомий відбувся 787-го року. Вісім перших віків творилася Церква Христова, Церква правдива, чому вона вже тоді звалася Православною. Цю Церкву створили Вселенські Собори, і вони стали головними підвальнами її, душою її. Вони запровадили основну церковну дисципліну, без чого Церква існувати не може. Вони ж дали форму Догматам (наукам), цебто основі нашої Православної Віри.*

Вселенські Собори поділили всю Церкву поміж п'ятьма Патріархами, і встановили їх по честі в такому порядкові (Канон VI.36):1. Римський, 2. Костянтинопольський, 3. Олександрийський, 4. Антіохійський, і 5. Єрусалимський. Патріархи Олександрийський та Римський звалися їх звуться ще й Папами. Ще з VII-го віку Патріарх Костянтинопольський (чи Царгородський) зветься ще й Вселенським.

Пізніше, року 1589-го повстал новий Патріархат, Московський, якому східні Патріархи відвели шосте місце в Церкві Вселенській. В XIX — XX віках повстали ще й інші Патріархати: Сербський, Румунський і ін. Це вже Патріархи нового часу, повсталі без благословення Вселенського Собору, але з признання Вселенської Церкви.

З того часу вся Христова Церква звалася Православною, Віра наша та- кож звалася Православною або Православієм. Слово **Православіє**, православний часто вживають уже Вселенські Собори, див. напр. III. 3, IV. 14, Двукр. 15 і ін., що й себе звуть православними III. 3. Слово "Православіє" виробилося за перших Вселенських Соборів, виробилося для того, щоб відділити себе від різних еретиків, що тоді нерідко повставали, таких, як, напр., аріяни, несторіяни й ін. Саме слово Православіє значить "правильна слава Господа", правильна або правдива, як справді належить славити Господа. Славити Господа — це ісповідувати, визнавати Його. Право—славіє, правильна слава—правильне ісповідування, правдива Віра. Церква звалася Православною, бо вона навчала правильно славити Господа, бо вона ісповідувала правильну Віру. Це була назва за внутрішнім

* В українській мові затвердилася форма Догмат, а не Догма. В нашій мові догма — це всяка наука про щось.

змістом Церкви, за її істотою, за її душою.

Повстання слова “православіє” зовсім ясне, — Св. Письмо переповнене наказами: Славте Господа (Втор. 32. 3, І. Нав.7. 19, 1 Цар. 6. 5, 1 Пар. 16. 28, Пс.28. 1,2, 65. 2, 95.7,8, Єр. 13.16 і сила т.л.), тому кожен пильнував славити Його, але славлення мусило бути правильним, правдивим, тому Христора Церква ще на перших початках назвала себе Православною. Ще Псалмопівець співав 7. 18: “Я Господа славити буду по Правді Його!” Перегляньте бодай у Симфонії слова: слава, славити, славословіє, хвала, хвалити, і слово Православіє стане вам ясним.

Але була й друга давня назва, назва зовнішня, за територією Церкви, за її поширенням, це — Церква Вселенська або по-грецькому Кафолицька чи Католицька. Це назва другорядна, не така важлива, як перша, Православна. Назву “Католицька Церква” породила гордість людська, а назву “Церква Православна” породило первовічне бажання віруючих людей “правильно славити” свого Творця. Трохи пізніш Православіє звалося ще Благочестя, а православний — благочестивий.

Від Православної Вселенської Церкви року 867 і остаточно року 1054 відірвався один (з п'ятьох) Патріярхів — Патріярх Римський, Папа, і в гордості людській відкинув першу стару назву Православна Церква, а закріпив за собою назву Церква Католицька, цебто Вселенська. У гордості забули, що “Не в силі Бог, а в Правді”, не у вселенськості (католицтві), а в православії.

Головою Православної Церкви є Сам Ісус Христос, як про те навчає Апостол Павел: “Господь дав Ісуса Христа найвище за все — за Голову Церкви” (Єф.1. 2), “Христос — Голова Церкви” (Єф. 5. 23; пор. ще Єф. 4. 15, Кол. 1. 18). Ось тому всі Православні Церкви вважаються рівними, всі Патріярхи рівні по благодаті, і ні один з них не може звати себе Головою Церкви, бо Голова її — Христос.

Через це Православна Церква ще з перших Апостольських віків не визнає ніякого намісника Христа на землі, бо з нами постійно перебуває Сам Голова Церкви, Ісус Христос,

який врочисто заповів: “Я з вами повсякденно аж до кінця віку” (Мт. 28. 20).

В Символі Віри, цебто в науці про Догмати Православної Віри, якого склали Св. Отці І й II Вселенських Соборів, наша Церква названа по-грецькому Katholike, цебто Вселенська; але в церковно-слов'янському перекладі IX-го віку написано “соборна”, це значить, що наша Свята Православна Церква є збір усіх Церков. Святі брати Костянтин і Методій, перші просвітителі слов'ян, перекладаючи, не захотіли перекласти Katholiken на Католицька чи Вселенська, бо це визначало б гордість людську, а дали старе розуміння слова Katholike: соборна, збір Церков зо всієї вселенної, поєднана, зібрана Церква в одну Церкву; пор.: “Ангельський собор і чоловічеський род”, “Собор мучеників” і т. ін

Вселенські Собори постановили, що всі Церкви рівні, всі незалежні (автокефальні) одна від одної. Кожна Церква — своя національна. Усі Православні Церкви соборноправні, цебто управляються Соборами. Над усіма Церквами стоїть Вселенський Собор, як Парламент всесерковний, і він вищий за Патріярха чи Патріярхів. Помісний Собор так само вищий за Первоієрарха своєї землі.

Первоієрархи всіх Православних Церков однакові й рівні щодо своєї влади, і не можуть вмішуватися в справи один одного. Скажемо, Патріярх Царгородський може наказувати тільки своїй невеликій Патріархії, а іншим Патріярхам або Первоієрархам інших автокефальних Церков він жодного наказу дати не може. Його титул: “Патріярх Вселенський” — це титул чести, а не влади.

Отож, Вселенські Собори встановили устрій Православної Вселенської Церкви Христової, встановили вірюю: “Ізволися Духу Святому і нам”. Вони зібрали в одну Соборну Православну Церкву розпорощені Церкви Христові, вони встановили одну Науку Православної Віри — Святі Православні Догмати, вони встановили й одні Правила Церковного життя — Священні Православні Канони. Одним словом, Вселенські Собори стали головними підвальнями, на яких побудована Церква Христова.

В початковій Христовій Церкві різно бувало, але Вселенські Собори внесли до неї однomanітність, повний порядок. На всю Христову Церкву громом прозвучало, як високо авторитетний наказ, знамените Слово І Вселенського Собору 325 р.: “За нуждою чи за іншими людськими побудками багато що робилося не за Правилом Церковним. Ми за благо признали, щоб наперед нічого такого не було!” (І. 2). З цього ясно видно значення Вселенських Соборів у Православній Церкві: вони душа її, вони наріжні підвалини самого Православія.

Щоб зберегти між вірними на віки вічні пам'ять про Вселенські Собори, про їх безмірне значення, Церква встановила три Свята їх до року: 1) В неділю перед П'ятдесятницею свяtkуємо Святих Отців І Вселенського Собору 325 р., 2) Неділя 7 по П'ятдесятниці — пам'ять Св. Отців шести (І—VI, а правдивіше ІІ—VI) Вселенських Соборів, і 3) Неділя 19-21 по П'ятдесятниці — пам'ять Св. Отців VII Вселенського Собору, останнього, що відбувся 24. IX — 23. X 787-го року, — це перша неділя по 11 (24) жовтня.

Православіе. Одна Православна Церква з бігом віків не втрималася, — від неї стали відпадати різні секти, напр. аріяни (IV в.), що відтягли від Олександрийського Патріярхату дуже багато людей, несторіяни (Vв.) так само відтягли від Православія багато народу, і т. ін.

З бігом часу єдина Православна Церква стала губити навіть окремі помісні Церкви. Так, року 867 (остаточно року 1054) відпав від Православія і Римський Патріярхат, Папа. Хоч цей відпад стався в істоті на догматичній основі (напр. У Символі Віри католики додали “і від Сина”, filioque), проте назовні розбіжність ішла головно за Постанови Вселенських Соборів, цебто за Канони: Римський Патріярхат не визнавав тих Канонів Вселенських Соборів, що не були йому корисні, і став ці Канони ламати.

Православна Церква від давніх віків усі постанови семи Вселенських Соборів виконує свято й недопускає найменшого їх поламання, — і це є її істота, її душа, її основна ознака. Ось тому Православіе чи Православ-

ну Віру можна окреслити так: **Православна Віра — це Наука Господа нашого Ісуса Христа, яку Він дав нам у Своїому Св. Письмі та через Апостолів, як нам вияснили її сім Вселенських Соборів у своїх Догматах і Канонах.** Це окреслення Православія істотне й історичне, й воно розпадається на дві частині:

1. Окреслення старше, I—III віків, до Вселенських Соборів: “Православна Віра — це Наука Господа нашого Ісуса Христа, яку Він дав нам у Своїому Св. Письмі та через Апостолів”. Це початкове окреслення Християнства взагалі, тому його приймають усі Християнські Церкви: Православна, Католицька, Протестантські. Коли приймають усі Церкви, а все таки не поєднуються, то, виходить, не це їх істота, не на цьому вони поділилися.

2. Окреслення, що випливає з істоти праці й значення семи Вселенських Соборів: “...як нам вияснили її сім Вселенських Соборів у своїх Догматах і Канонах”. Оцио другу частину окреслення не приймають ані Церква Католицька, ані Церкви Протестантські, а це й указує, що власне на розумінні ваги Св. Канонів семи Вселенських Соборів розійшлися Християнські Церкви, цебто, що власне це є душа Православія, це підвалина його.

Постанови семи Вселенських Соборів таким чином набрали в Православній Вірі основного значення, бо вони нам авторитетно вияснюють і регулюють головну Науку Св. Письма. Священні Канони бувають: а) незмінні, — це ті Канони, що пов’язані з Догматами, і в) змінні, — їх може регулювати Епископат; сюди відносяться й Передання.

Вселенські Собори навчають, що Канони недоторканальні: їх ніхто не може самовільно змінювати: добавляти, убавляти, перероблювати. Як віковіні церковні закони, їх може змінювати тільки той, хто їх установив: Вселенські Собори. Те саме бачимо й по світських земних судах: є застарілі закони, але змінити їх може тільки той, хто їх установив: Парламент; навіть лагодити світські закони може тільки суд, а не кожен з непокликаних. Те саме ще в більшій силі і з Священими Канонами.

Уже І Вселенський Собор 325 року своїм 2. Каноном постановив: “Хто

поступає проти цього (Канонів), як самовільник проти Постанов Великого Собору, підпадає небезпеці бути виключеним із кліру".

Сильніше й ясніше постановив VI-ий Вселенський Собор 692-го року: "А коли хто не тримається й не приймає Правил Вселенських Соборів, і не так мислить і проповідує, й наважується ити проти них, тому да буде анафема, і від Християнства, як чужий, нехай буде викинений". I в Каноні 2 ще додано: "Нікому не дозволяється Правила (Канони Вселенських Соборів) змінювати, чи відмінювати, чи взаміну даних Правил приймати інші", а хто б те зробив, мусить бути покараний. Те саме підтвердив i VII-ий Вселенський Собор 787 року Каноном I. На пам'ять цих постанов i встановлені Свята 7 і 21 неділі по П'ятдесятниці, про які ми вище розповіли.

Отож кожен, хто Постанови семи Вселенських Соборів не виконує, змінює, або проповідує що проти них, цеобто критикує їх, той не православний. Католики і протестанти не виконують цього, тому й не звуть себе православними. Хто ж критикує Св. Канони або ламає їх, а все таки зве себе православним, той обманщик.

Часом кажут: Ми будемо робити, як у початковій Християнській Церкві було. Це так само свідоме відкидання Постанов Вселенських Соборів, цеобто думка не православна, — можна робити тільки те, що не протиречить Канонам Вселенських Соборів.

Бож ще I Вселенський Собор 325 року голосно стверджив, що до нього, цеобто до 325 р. у Християнських Церквах "багато що робилося не за Правилом Церковним".

Українська Церква всі віки свого тисячелітнього життя глибоко й непорушно шанувала всі Канони Вселенських Соборів, і це стало в ній традицією. I цим Українська Церква була завжди чисто православна, бо добре знала, що найменше порушення Св. Канонів робить її неправославною. Тому наша Церква справді світила на всю Вселенську Православну Церкву. А хто Св. Канони ламає або критикує їх, той не українець.

Православіє — це найстарша незмінена Віра Христова, міцно оперта на постанови семи Вселенських Соборів, цеобто на їхні Догмати й Кано-

ни, як на скелю незрушу. Поруште в Православії Постанови Вселенських Соборів, і воно перестане бути Православієм. Православіє свідомо ставить собі головною метою, — старої Христової Віри не рушати так само, як не рушати й постанов семи Вселенських Соборів.

Католицтво. Римська Церква жила й розвивалося в осібних національних і етнічних умовинах, тому дуже рано вона стала виробляти свої власні церковні особливості. Спочатку Рим був столицею Грецької імперії, тому й Христова Церква набуває тут певних більших прав, завжди зв'язаних зо столичним містом. Але року 330-го імператор Костянтин переніс свою столицю на Схід, в Візантію чи Костянтинополь (пізніше звався й Царгород), тому Рим став занепадати, а Костянтинополь зростати в сили. Росла на силах і Костянтинопільська Церква, проти чого став виступати Патріярх Римський, Папа. Боротьбою за владу й першенство Церкви Костянтинопольської й Римської переповнені всі перші одинадцять віків життя Христової Церкви, не спинилася ця боротьба й далі, і точиться й тепер.

Римська Церква, Церква Західня виробляла свої церковні властивості, відмінні від властивостей східніх, але перші одинадцять віків жила зо Вселенською Православною Церквою в поєднанні: визнавала сім Вселенських Соборів, завжди брала в них участь, визнавала їх Постанови, цеобто Догмати та Канони.

Але з бігом часу, коли Схід і Захід політично розійшлися, Римська Церква почала ламати Постанови Вселенських Соборів: зламала Догмат про Духа Святого, додавши до формул Ніко-Цареградського Символу Віри своє "і Сина" (*filioque*), поламала багато Канонів, завела свої звичаї: Літургія на прісному хлібі, на біблію вині, нежонате Духовенство, піст по суботах, Миропомазання виконує тільки Єпископ й багато т. ін.

Проти цих римських відступлень іславний Патріярх Костянтинопольський Фотій скликав Собора зо всіх східніх Патріярхатів, і цей Собор 867-го року заборонив і викляв усі римські відступлення, як неправославні. Оце власне й було роз'єднання початкової єдиної Православної Церк-

ви, поділ її на дві Церкви. А року 1054-го, за Патріарха Костянтинопольського Керулларія, стався вже остаточний цей поділ: від Православної Церкви, від чотирьох Патріярхатів відділився Патріярхат Римський, і знаходиться в цім відділені аж до тепер.

Відділення Римської Церкви від Церкви Православної сталося тільки через незгоду її точно виконувати всі Постанови Вселенських Соборів. Багато Канонів Римська Церква стала вияснювати по-своєму, а деяких Канонів і зовсім не приймати. Пізніше Римська Церква стала скликати свої Собори, і хоч вони були тільки Помісні (Крайові), звала їх самовільно Вселенськими, і творила на них нові Догмати й нові Канони.

Відділивши, Римська Церква перестала зватися Православною, як звалися спочатку всі Церкви, і назвала себе Католицькою, цебто Вселенською, хоч це й не відповідало правді, бо була вона й є тільки одним Патріярхатом, тоді як її матірня Церква складалася з чотирьох Патріярхатів.

Отож, уся Церква позосталася вірна Постановам семи Вселенських Соборів; порушила їх тільки Церква Римська, — і відділилася від матірнього ління.

Протестантство. Відірвавши від своєї первісної Православної Церкви, Церква Римська покотилася по похилий площині, творячи все більше новин, усе дальнє відходячи від Постанов семи Вселенських Соборів. Пішли такі новини, з якими ніяк не міг погодитися віруючий світ. Незадоволення росло, секти множились, але Католицька Церква через свою інквізіцію отнемничи всіх незадоволених. Та в XVI-м ст. церковна революція проти Католицтва таки знялася. Розпочав її року 1517-го католицький ксьондз Мартин Лютер, а за ним пішла в протестантство більша частина Європи; так повстали лютеранство, реформатство, кальвінізм, євангелицтво, англіканство й т. ін., — усе як протест проти неправославних новин Католицької Церкви.

Але відкинувши католицькі новини, протестанти не вернулися до стального Православія, цебто до Постанов семи Вселенських Соборів, як би належало, а стали углублятися в са-

мому протестантстві, — помалу відкидали й православні Догмати та Канони. Не маючи здержуючих основ, порозбивалися на десятки найрізніших церковних угруповань.

Ставлення Церков до Канонів. Таким чином Римська Церква, утративши основну підвальну — Постанови семи Вселенських Соборів, мусіла вратися до новин, а це довело до Реформатства. З бігом часу виявилось, що Церкви діляться власне через своє ставлення до Постанов семи Вселенських Соборів, а вужче — до їх Канонів. А саме:

1. Православна Церква виконує Канони непорушно й зве їх Священними, і це є головна підвальнна її, бо з Канонами міцно в'язуться її Догмати, цебто вся побудова Церкви Христової семи Вселенських Соборів.

2. Католицька Церква багато Св. Канонів семи Вселенських Соборів змінила й установила нові Канони, яких Православна Церква не визнає, як і не вселенських.

3. Протестантство взагалі відкидає і нові Канони католицькі і старі православні.

Виходить, Св. Отці семи Вселенських Соборів, що встановляли для життя Христової Церкви Постанови, добре розуміли всю будущину й усе життя Церкви, коли наказали не змінювати Св. Канонів, ані додавати до них, ані ущупляти їх, інакше станем не православними (I. 2, VI. 1, 2, VII. 1). І коли б усі розуміли це належно, ніколи єдина Православна Вселенська Церква не поділилась би! Бо Канони семи Вселенських Соборів — це об'єднуюча цементна основа всіх Церков, на якій усі Церкви ще прийдуть до поєднання.

(Кінець буде).

Іларіон.

I БУДЕ СУД.

I буде кара, й буде суд,
На ці руїнники лукаві, —
І захлинуться від облуд,
І з світу зійдуть у неславі.

I буде суд, і буде кара,
І вийде лож на світло ясне, —
Буває, Небо криє хмару,
Ta з роду Сонце не погасне!

І буде суд, і кара буде,
І всіх руйніків достане, —
І всміхнеться Сонечко кохане,
І незрячим всім спаде полууда!

7. X. 1949.

† Іларіон.

СЛОВО ІСТИНИ.

Український Молитовник.

ЯК ТРЕБА ХРЕСТИТИСЯ.

Благочестивий і православний християнин повинен складати пальці правої руки на хрестне знамення так. Перше треба скласти три перших (верхніх) пальці рівно: великий, вказівний і середній разом, рівноконечно витягненими, як зазначено тут на малюнкові.

Пальці ці визначають три Іпостасі (особи) Святої Тройці, — її рівність, поєднання й незмішення.

Два пальці долішніх : безіменний і мізинець пригортаємо до долоні. Вони визначають дві істоти в Ісусі Христі: Божу і людську.

А хрестимось так: рівно зложені три пальці правої руки кладемо перше на чоло, потім на груди, далі на праве рамено й накінець на рамено ліве. Цим зазначуємо на собі Хреста, на якому був розп'ятий за нас Господь наш Ісус Христос.

В Православній Церкві прийнято класти на собі Хреста виразного й повного, як вище подано, цебто: чоло — груди та праве рамено — ліве рамено. Не скорочуйте на собі цього Хреста, але кладіть його з повною увагою та любов'ю!

Хреститися всією рукою з відповідно не зложеними пальцями, а також на закінчення класти руку ще п'ятий раз знову на груди (чи серце) в православних не прийнято.

А проказуємо при хресному знаменні Початкову Молитву так: Во ім'я Отця (кладучи три пальці на чоло), і Сина (на груди), і Святого Духа (на ліве рамено). Амінь (вклоняючись).

МОЛИТВИ РАННІ.

Молитва початкова.

У ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа.
Амінь.

Молитва митарева.

Боже, будь милостивий до мене, грішного!

Молитва до Ісуса Христа.

Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене, грішного!

Славословіє.

Слава Тобі, Боже наш, слава Тобі!

Молитва до Святого Духа.

Царю небесний, Утішителю, Духу Істини, що всюди єси й усе наповняєш, Скарбе Добра й життя Подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, Добрій, душі наші!

Трисвяте або Молитва Ангольська.

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, помилуй нас! (тричі).

Славословіє мале.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу, і тепер і завжди, і на віки вічні. Амінь.

Молитва до Святої Трійці.

Пресвята Тройце, помилуй нас! Господи, будь милостивий до гріхів наших! Владико, прости беззаконня наші; Святий, зглянься, і зціли немоці наші імені Твого ради!

Господи, помилуй! (Тричі).
Слава... і тепер...

Молитва Господня.

Отче наш, що єси на Небесах! Нехай святиться ім'я Твоє! Нехай прийде Царство Твоє; нехай буде воля Твоя як на Небі, і на землі. Хліб наш насущний дай нам днес; і прости нам довги наші, як і ми прощаемо довжникам нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого!

Бо Твоє єсть царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, тепер і завжди, і на віки вічні. Амінь.

Тропарі на честь Святої Тройці.

Уставши від сну, припадаємо до Тебе, Добрій, і Ангольську пісню виголосуємо Тобі, Сильний: свят, свят, свят єси, Боже, Богородицею помилуй нас!

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духу.

З постелі й від сну підняв Ти мене, Господи, розум мій і серце просвіти, і уста мої відкрий, щоб славити Тебе, Свята Тройце: свят, свят, свят еси, Боже, Богородицею помилуй нас!

І тепер і завжди, і на віки вічні. Амінь.

Несподівано прийде Суддя, і вчинки кожного виявляться, але зо страхом опівночі голосимо: свят, свят, свят еси, Боже, Богородицею помилуй нас!

Господи, помилуй! (12).

Молитва рання.

Уставши від сну, дякую Тобі, Свята Тройце, що з великої Своєї добродоти й довготерпіння Ти не прогнівався на мене, лінівого й грішного, і не дав мені загинути з беззаконням моїм, але, як завжди, був чоловіко-любний, і підняв мене, коли лежав я в безнадії, щоб рано встати мені й славити владу Твою. І тепер просвіти мої очі духовні, відкрий мої уста, щоб навчатися слів Твоїх, і розуміти заповіді Твої, і чинити волю Твою, і осліпувати Тебе в визнанні сердечнім, і в піснях славити всесвяте ім'я Твоє, Отця, і Сина, і Святого Духа, тепер і завжди, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіть, поклонімось Цареві, нашому Богу!

Прийдіть, поклонімось і припадім до Христа, Царя, нашого Бога!

Прийдіть, поклонімось і припадім до Самого Христа, Царя і Бога нашого!

Псалом покаяний (50).

Помилуй мене, Боже, з великої милости Своєї, і з безмежних щедрот Своїх загладь беззаконство моє. Особливо обмий мене від гріху моого очисти мене; бо беззаконство своє я знаю, і гріх мій завжди передо мною. Проти Тебе одного я згрішив і лукаве перед Тобою вчинив, тож Ти будеш правдивий в словах Своїх, і переможеш, коли будеш судити. Отож я в беззаконствах зачайй, і в гріхах породила мене моя мати. Ти ж правду полюбив, невідоме і таємне премудрості Своєї об'явив Ти мені. Покропи мене ісопом — і буду чистий; обмий мене — і стану від снігу біліший.

Дай почути мені радість та веселість, — зрадіють кості присмирені. Відверни лице Своє від гріхів моїх, і всі беззаконства мої загладь. Серце чисте створи в мені, Боже, і духа праведного віднови в утробі моїй. Не відкинь мене від Лиця Свого, і Духа Свого Святого не відberi від мене. Верни мені радість спасіння Твого, і духом владним укріпи мене. Навчу беззаконників доріг Твоїх, і нечестиві до Тебе вернутися. Від вини кровопролитної визволь мене, Боже, Боже спасіння моє; яzik мій радісно хвалитиме справедливість Твою. Господи, відкрий мої уста, — і яzik мій звістить Тобі хвалу! Бо якби жертви захотів Ти, я дав би, та ціlopалення не буде любе Тобі. Жертва Богові — дух втихомирений, серцем втихомиреним та смиренним Бог не погорде. Ущаслив, Господи, благоволінням Своїм Сіон, і нехай збудуються мури Єрусалимські. Тоді будеш Ти вдоволений жертвою правди, приношенням і ціlopаленням; тоді положать на вівтар Твій тельців.

Символ (зразок) Православної Віри.

Вірую в Єдиного Бога Отця, Вседержителя, Творця Неба й землі, і всього видимого й невидимого. І в Єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, Єдинорідного, від Отця рожденого перше всіх віків, — Світло від Світла, Бога істинного від Бога істинного, рожденого, не сотвореного, однійстотного Отця, Яким усе сталося. Він для нас, людей, і для нашого спасіння з Неба зійшов, і тіло прийняв від Духа Святого й Марії Діви, і стався людиною. Розп'ятий же був Він за нас приPontії Пилаті, і страждав, і був похованій. І в третій день воскрес Він за Писаннями. І вознісся на Небо, і сидить по правиці Отця. І знову прийде Він у славі судити живих і мертвих, Царству ж Його не буде кінця. І в Духа Святого, Господа Животворящого, що від Отця походить, що Йому з Отцем і Сином одинаковий поклін і одинакова слава, що говорив через Пророків. В Єдину, Святу, Вселенську й Apostольську Церкву. Визнаю одне Хрестення на відпущення гріхів. Чекаю Воскресення мертвих. І життя будучого віку. Амінь.

Молитва Святого Макарія Великого.

До Тебе, Владико Чоловіколюбче, уставши від сну, прибігаю, і за діла

Твої беруся з милосердя Твого, і молюся Тобі: поможи мені на всякий час у всякій речі, і визволь мене від усякого людського вчинку лихого й диявольського підступу, і спаси мене, і введи в Царство Своє вічне. Бо Ти єси мій Творець і всього доброго Здобувач і Податель; на Тебе вся надія моя, і я Тобі славу возношу тепер і завжди, і на віки вічні. Амінь.

“РАДІСНЕ ОБ’ЄДНАННЯ”,

28 серпня вроцісто було оголошено про об’єднання Церков Архиєпископів УАПЦ Теодоровича й Мстислава, а сьогодні факти говорять про розпад цього об’єднання.

Соборна Парафія Арх. УАПЦ Теодоровича зібралася 6 листопада 1949 р. і ухвалила — треба думати, з благословення свого Владики I. Теодоровича, — резолюції на 5 сторінках, з яких подаємо тут тільки деякі винятки.

“До відома усіх Громад УАПЦ в Злу чених Державах Америки. Резолюції Православних Українців, парафіян УАПЦ у Філадельфії, Па.

В нинішньому дні, в неділю дня 6 листопада 1949 р., відбули ми, Православні Українці, парафіяни УАПЦ в Філадельфії, наше Надзвичайне Зібрання, щоб застановитися над положенням нашої Церкви, — у зв’язку з маючим відбутися Надзвичайним Собором її, — і прийняти належні постанови-вирішення. Ці наши резолюції ухвалили ми, як керівні директиви для наших делегатів на згаданий Собор, якщо він відбудеться. Ці наши резолюції подаємо до відома всіх наших братніх церковних Громад з метою запізнати їх з нашими постановами та для спільнотою нашого діяння на згаданому Соборі. Ці резолюції однак є повсякчасно керівними в нашій Церкві.

Сьогоднішнє наше Зібрання, по заслуханні реферування порушених справ і по довшій дискусії над ними, вирішило ухвалити Резолюції.

Далі подаємо тільки уривки:

“Незалежності, тобто Автокефальності нашої Церкви ми ніколи і в жодний спосіб не зречемося.... Акт м о л и т о в н о г о поєднання, що сталося в днях 26—28 серпня ц. р. між двома Владиками : Американським і Канадським, не дав і не може дати будької правної підстави для вкороченя

або усунення нашої церковної автокефальності”.

“Ми, вільні горожани вільної Америки, не хочемо ніякої церковної залежності від чужих церковних зверхників, а ще й зза кордону”.

Далі Резолюції сильно виступають проти того, щоб УАПЦ керували два Єпископи, а не один, як було в УАПЦ досі. “Запрошувати до спільнотного керування нашою Церквою Єпископа з чужої Дієцезії чи з іншого краю неможливе вже тому, що наша Церква автокефальна і рідить сама собою та не потребує чужої непроханої опіки й нагляду. Коли находяться нині такі, нашій Церкві ще недавно найбільші вороги, які пробують нам вговарювати нереальну думку двійного єпископського керування нашою Церквою, то ми, знаючи добре їх сумне й вороже минуле, кажемо всім їм відкрито: “ваші нечисті руки геть від нашої Святої Церкви!” Це так на адресу впорядників “радісного об’єднання...”

“Большевики ненавидять нашу Автокефальну Церкву, і намагаються її й тут зруйнувати. Для виконання того диявольського діла вживають большевики своїх добре платних агентів, або так звану п’яту колону”... Це теж проти декого з упорядників об’єднання!

Архиєпископ Мстислав і деякі інші настоювали на перенесенні Катедри з Філадельфії до Нью-Йорку, — Резолюції виступають рішуче проти цього.

До цього треба додати, що керівні особи Православної Церкви в Канаді в своїй більшості заявляють, що вони не поділяють дороги свого Єпископа Мстислава в “поєднанні” Церков.

СВЯТА ПРАВОСЛАВНА УКРАЇНСЬКА МИТРОПОЛІЯ В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ.

Коли Православні Церкви в Америці й Канаді 17 лютого 1949 р. об’єдналися в одну Митрополію й обрали на чоло її Митрополита Ілларіона, то таїкож постановили, для остаточного оформлення цього великого історичного діла скликати надзвичайного Собору Духовенства й мирян. На жаль, події пішли так, що скликання Собору припізнилося.

Та 22 вересня 1949 року зібрався в

Нью-Йорку Соборчик Духовенства на чолі з Архиєпископом Богданом, і цей Соборчик ухвалив повстання Митрополії на чолі з Митрополитом Іларіоном, і постановив скликати надзвичайного Собора, для чого обрав Передсоборову Комісію.

9-го листопада 1949 р. зібралися ця Передсоборова Комісія з 8 Священиків і 7 світських, і постановила:

1. Склікати надзвичайний Собор для остаточного оформлення Митрополії на 26 грудня 1949 р.
2. Провід цим Собором мають провести Митрополит Іларіон і Архиєпископ Богдан.
3. Церквою має керувати Священний Собор Єпископів, поки що з двох Ієархів: Митрополита Іларіона та Архиєпископа Богдана.

ПЕРЕДПЛАТА НА 1950 РІК.

Запрошуємо всіх наших шановних Передплатників відновити свою передплату на "Слово Істини" на наступний рік, бо з 24 числом закінчився біжучий передплатний рік, і з місяця листопада починається новий. Передплата позостається без зміни: 2.50 дол. річно.

Адреса для висилки передплати:

"Slowo Istyny", 804 Magnus Ave., Winnipeg, Man., Canada.

"Слово Істини", від самого свого початку, ще від листопада 1947-го року, коли з'явилось перше його число, невпинно сіє по всьому українському світові Слово Божої Істини, щоб глибше виявити церковну Божу Правду. Щоденно до Редакції приходять листи зо всіх сторін світу, і в них завжди просять вяслення та науки. І скільки "Слово Істини" в силах, постільки воно служить Українському Народові та Його Церкві.

"Слово Істини" видає Видавничий Комітет Митрополитального Собору, а редактує Редакційна Колегія.

Сердечно просимо всіх, крім присилки нової передплати, також:

1. Поплатити всю свою залеглу передплату з минулого року.

2. Допомогти Видавництву добровільними датками на Видавничий Фонд.

3. Приєднувати нам нових передплатників!

4. Кому ми досі висилили свої видання без передплати, просимо негайно

внести її!

Усім нашим Передплатникам висилаемо листом виказку про стан їхньої передплати.

Глибоко віримо, що наші Читачі й Прихильники відгукнуться на цей наш заклик і поспішать з новою передплатою та зо своєю щирою й щедрою допомогою. Наперед сердечно їм за це дякуємо!

Видавництво "НАША КУЛЬТУРА".

ЦЕРКОВНА ХРОНІКА.

"Журнал Московської Патріархії", — тепер єдине джерело довідатися бодай в офіційнім освітленні, як іде церковне життя в Україні й сусідніх нам Церквах. Наша Редакція роздобула ч. ч. 2,3, і 4 цього Журналу, що приходить за кордон з великим спізненням, і на основі його подаємо тут Церковну Хроніку. Подаємо без жодних своїх коментарійв.

Ювілей Олександрійського Патріярха. 19 грудня 1940 року минуло 40 літ з дня Архиєрейської Хіротонії Блаженнішого Патріярха Олександрійського Христофора II. З цього приходу Московський Патріярх Алексій поспішив телеграфічно привітати "Предстоятеля братської нам Олександрійської Церкви" (Про сердечні стосунки Патріярха Олександрійського й Московського див. "Слово Істини" ч. 24 ст. 9 — 11).

Антіохійська Патріярхія роздобула собі в Москві належну садибу, — літом 1948 р. Московська Патріярхія передала Антіохійській Патріярхії під подвір'я історичний храм св. Архангела Гавриїла й поруч з ним храм св. Феодора Стратилата. Настоятелем подвір'я став Архимандрит Василій Самаха. У "Телеграф Бейрут" за 5-го січня 1949 року цей Архимандрит описує церковне життя в Москві, що його церква "завжди переповнена народом, навіть багато людей мусять стояти на дворі. Відбувається багато Хрещень та Вінчань".

Болгарська Церква. В церковних кругах багато говориться про ніби вимушенну димісію Болгарського Екзарха Стефана. Офіційний "Церковный Вестник" Болгарської Церкви ч. 29—30 від 21. IX. 1948 р. подає, що "взявшись на увагу тяжкий стан здоров'я Екзарха й деякі важливі мір-

кування, Св. Синод у повному складі одноголосно постановив прийняти його димісію й звільнити його від обов'язків Екзарха Болгарського й Митрополита Софійського". Про це ЖМП додає: "Священний Синод Болгарської Православної Церкви в засіданні 8 вересня 1948 р. задовольнив усне й писемне прохання Митрополита Софійського Стефана про димісію з обов'язків Екзарха". Тимчасово Екзарха Стефана заступив Митрополит Паїсій.

Автокефалію Православної Церкви в Польщі, яку дав Патріярх Московський і Св. Синод його 22 червня 1948 р., на 22 листопада 1948 р. затвердили й підписали всі Єпископи Російської Церкви. Відповідну Грамоту про автокефалію відіслано в Польщу на руки Архиєпископа Тимофія, який "висловив глибоку вдячність Польської Православної Церкви й її міцне переконання, що в тісному братському й молитовному єднанні з Церквою Російською Польська Православна Церква одержить можливість внести свій посильний вклад в спасений труд для запровадження миру, добра й справедливості на землі". — Самої автокефальної Грамоти ще не оголошено, тому й не знаємо, яка саме автокефалія дана: повна чи неповна (з обов'язком набувати Св. Миро з Москви). Див. іще "Слово Істини" ч. 21 ст. 23—26.

В Західному Китаї, в провінції Синьцзян, сильно шириться Православ'є. Тамошні магометани поважають православних, відвідують храми й з зацікавленням слухають проповіді.

В Палестині великі посілості: землі, храми, т. зв. подвір'я, отелі, шпиталі, школи й ін. належали Зарубежній Рісійській Церкві. На прикінці минулого року все це відійшло до Церкви Московської, до "Руської Духовної Місії в Палестині". На чоло Місії призначений Архимандрит Леонід (Лобачев).

В Бразилії. Нові емігранти, що прибули з Європи в Бразилію, заснували тут у Сан Павло Українську Православну Церкву. Служби Божі відбуваються вже з кінця липня. Недавно склали умову з православними сирійцями (Антіохійського Патріархату) користуватися їхньою церквою по їх

Службі Божій. Сирійська церква знаходиться в центрі міста Сан Павло, а тому є можливість українцям з усього міста й його околиць приїжджати до своєї церкви. При церкві вже співає добрий хор.

Урочистості в Вильні. В неділю 30го січня 1949 року мощі Св. Віленських Мучеників Антонія, Іоана й Євстахія були перенесені з горішнього храму Святодухівського монастиря в долішню пічерну церкву на постійне перебування. В урочистостях головував Архиєпископ Віленський Фотій. Народу було надзвичайно багато.

Духовні школи. В "ЖМП." містяться оповістки про вступ до Духовних шкіл. До I класи Духовної Семінарії приймаються особи 18—50 літ, що скінчили не менше 7 класів середньої школи. — А до Духовної Академії (в Москві й Ленінграді, а в Києві нема) приймаються особи від 22 до 50 літ. Курс науки чотирирічний. Для вступу до I класи треба мати повну середню освіту, а також здати іспити з богословських предметів Духовної Семінарії. Хто скінчить Духовну Семінарію, висвячується на Священика в провінції, а академіки йдуть по обласних і столичних містах.

Нагороди. 25 лютого 1949 р. Московський Патріярх Алексій надав право Екзархів України, Митрополитів Київському й Галицькому Іоанові носити дві панагії і поза межами Екзархату, за 5 літній його службу Екзархом. — Архиєпископи Віленський й Литовський Фотій та Мінський і Білоруський Питирим нагороджені правом носити хреста на клобуці. — Екзарх Української Церкви не має права нагороджувати своїх Єпископів, — нагороджує їх Патріярх Московський.

Призначення. На катедру Єпископа Вінницького й Ібраїловського призначений Архимандрит Тройце-Сергієвої Лаври (під Москвою) Іоакентій (Зельницький), якого 28—30. I. 1949 р. хіротонізували во Єпископа. Хоч Українська Церква ю оголошена автономною, проте призначення Єпископів в Україну робить Патріярх Московський і його Синод, а не Екзарх України.

"Ваша Церква не призначена". Канадійський "Вістник" (ч. 19 за 1949 р.) подає, що коли Вселенський Патрі-

ярх Атанагорас I на початку 1949 р. переїздив через Париж, то його хотіла привітати делегація УАПЦ. Але патріарх Екзарх Митрополит Германос "заявив, що вона не може бачити Патріарха, бо — "ваша Церква не призначена!"

Російський Єпископ для Вінніпегу. Преса подає, ніби недавній синод російської православної Церкви в Америці під головуванням митрополита Теофіла, призначив російського єпископа зі скитальщини, Димитрія Катеринославського, на єпископа до Вінніпегу.

† **Архиєпископ Тимофій**, Екзарх Всеянського Патріарха на Америку, несподівано помер у Стамбулі на удар серця. До Нью — Йорку незабаром приїздить новий Екзарх.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА МИТРОПОЛІЯ В АМЕРИЦІ І КАНАДІ,

Нова українська парафія відкрилася в м. Торонто. Настоятелем її призначений о. Протоєрей Віталій Сагайдаківський. Першу Св. Літургію відправлено в англіканській церкві. Хором керує Євген Сагайдаківський.

Генеральний Адміністратор Митрополита Іларіона на Австрію й Німеччину Митрофорний Протоєрей о. Д-р Семен Смерека, з благословення М. Іларіона переїздить до Америки, до Детройту, а тому звільнений з посади Адміністраторства й з настоятельства Ляндецької парафії в Австрії О. Д-р С. Смерека отримує від М. Іларіона нові доручення.

Православна Козацька Церква, в особі свого Адміністратора о. Протопресвітера М. Судоплатова, звернулася до В. ПР. Митрополита Іларіона прийняти її в свою юрисдикцію. М. Іларіон доручив своїй Консисторії глибше вияснити цю справу.

Допоможімо своїй Митрополії! Духовенство Української Православної Митрополії Північної й Південної Америки 6 вересня 1949 року постановило: "Признаючи велике значення видань нашої Митрополії, кожен Священик її обов'язаний ширити ці видання в своїй парафії й поза нею".

В Куроках Сестрицтво Православної Церкви, на чолі з своєю провідницею, урядило пікніка, що приніс на церковні потреби близко сто дол.

Сестрицтво ввесь час поповнюється новими членкіннями.

Шляхетна жертва. Настоятель парафії Куроки, о. Протоєрей Йосип Василів пожертвував на будову своєї церкви все своє перше місячне утримання.

Українське Богословське Товариство при Митрополитальному Соборі на своїх зборах 19 жовтня вислухало доклада Митрополита Іларіона на тему: "Слово Істини", його праця й значення.

Високопреподобному о. Протопресвітерові Григорію Метюкові.

МИТРОПОЛИТАЛЬНА ГРАМОТА.

Всечесний і Дорогий Отче Протопресвітере, любий мій сину!

Двадцять п'ять літ тому, на день Пречистої Покровительки нашої України, ти був висвячений во Ієреї на службу Богові й Його вірному Українському Народові. І двадцять п'ять літ ти служив чесно й самовіддано, віддаючи всі сили свої на свою ієрейську службу. Чвертьвікова дорога твоого служіння була тяжкою й густо вкритою колючими тернями, але ти завжди йшов просто, не збочуючи ні направо, ні наліво, заховуючи глибоку вірність святому Православію та своєму Архипастыреві. Тяжкі бурі та дошкульні перешкоди ніколи не захитали тебе в твоїй службі Богові та Його народові. Життєве гасло твоого Архипастыря: "Служити народові — то служити Богові" ти глибоко зrozумів усім серцем, увесь час ішов за ним, і не зміниш його ніколи.

I в цей світливий день твого двадцятип'ятирічного ювілею служення Господеві по-батьківськи обіймаю тебе й лобзаю Христовим поцілунком. Я щиро молюсь, щоб милосердний Господь послав тобі кріпкого здоров'я, правдивого щастя та довгого віку.

Нехай Господь направить стопи твої!

† Іларіон, Митрополит Української Православної Церкви в Америці й Канаді. Вінніпег, Митрополитальна Палата. Року Божого 1949, місяця вересня 21-го дня.

На день Народження Пречистої Діви Марії.

ХРАМОВЕ СВЯТО МИТРОПОЛИТА-ЛЬНОГО СОБОРУ.

Цьогорічне Храмове Свято 16 жовтня Українського Православного Митрополитального Собору в Вінниці відбулося надзвичайно вроочисто, як ще ніколи досі. “Це був “празників празник і торжество із торжеств”, так говорив мені один соборянин. “Ми ще ніколи не святкували так вроочисто Храмового Свята” добавив другий.

І справді, кожен, хто був присутній на Службі Божій і прийняті, яке відбулося зараз же по її закінченні, переживав хвилини особливого піднесення. Собор був ущерть переповнений не тільки соборянами, але також гостями з Вінниці й околиць, близьких і дальших, а навіть з інших провінцій (було близько 1000 осіб). Високопреосвященіший Митрополит Іларіон, який у цей день правив Службу Божу в сослуженні Протопресвітера Собору о. Г. Метюка й настоятеля Курок о. Й. Василева, особливо щиро молився, щоб Господь Бог послав світові своєму довгожданій спокій, щоб об'єднав Святу Українську Православну Церкву та щоб послав українському народові єдність в думках і ділах. У своїй сильній проповіді Митрополит вказував шлях, яким ми маємо йти, щоб Господь Бог змилосердився над нами та послав нам свій животворящий спокій. Це є шлях Христової любові. І Митрополит розповідав, якою саме мусить бути ця наша любов. Проповідь була ілюстрована багатьома прикладами. Я бачив на обличчях слухачів щирі сльози. Це сльози, які уздоровлюють нашу душу.

Величний спів Митрополитального Хору під орудою п. проф. Ф. Рекрута допомагав творити ту побожну духову атмосферу, коли ми під час молитви цілком відриваємося від наших земних турбот та цілковито єднаємося з Богом, джерелом нашого життя.

Цей будівний молитовний настрій, який панував під час Служби Божої, був посиленій промовами та тими численними привітами, що їх надіслали з приводу Храмового Свята Єпископи, Священики й вірні з різних сторін світу, та які були відчитані під час вроочистого святочного прийняття, яке відбулося старанням нашого працьовитого Сестрицтва.

За святочно прибраними столами засіли соборяни й гості на чолі зо своїм Архипастырем Митрополитом Господарі багато попрацювали, щоб належно упорядкувати залю, а Сестрицтво, щоб належно всіх прийняти. Молитва. Благословення трапези. Смачні страви. Та ось вже всі співають пісні на честь Божої Матері. Господар прийняття проф. І. Кирилюк пильно приглядається до програми, щоб вона була належно виконана. Найперше просить до слова Владику Митрополиту, який говорить про потребу згоди й єдності серед українського народу, удоводнюючи історичними прикладами, як згода будувала Українську Державу, а незгода її руйнувала, а тому закликає всіх до єдності й любові.

Цей гарячий заклик підтримує своїм чудовим співом наш славний Митрополитальний Хор, який відспівав кілька пісень релігійно-національного змісту.

А тепер на програмі святочні привіти, які відчitує секретар Заряду Собору п. Б. Карпинський. Привітання щирі сердечні. З них видно, що очі всіх звернені на Митрополитальний Собор, який в чистоті зберігає Правди Св. Православія й Правди національно-державні. А одночасно побажання для Архипастиря і Соборян. “кріпкого здоровля, взаїмної святої любові, сили до праці у Винограднику Христовім, щоб прожили в радості Божій разом з нашим любим і дорожим Владикою Митрополитом на монгія і многія літа”. “Ми просимо Господа Бога,” пише один інженер з Америки, “щоб Він прибавив Вам, Владико, віку на многі й многі літа і дав Вам сил та здоровя, з успіхом продовжувати Вашу таку корисну працю для добра й Слави Української Православної Церкви й Українського народу”. “У неділю, ” пише один Священик, “разом з Вами у своєму Храмі благатиму Небесну Царюцю України, щоб Вона випросила для нашої Митрополії якнайскорішого згрення всіх українців в одну Святу Українську Православну Соборну й Апостольську Церкву”. А ось ще одне з багатьох святочних побажань на ім'я Владики Митрополита: “З нагоди Храмового Свята Вашої церкви, спішими надіслати Вам і Вашій грома

ді найліпші побажання. Нехай Господь збереже Ваше життя для дальшої праці на користь нашої нації" Або: "Нехай Господь поможе Вам усім охоронити Православіє, як Віру Істинну, від усяких посягнень з різних сторін", пише доктор з Америки.

Нав'язуючи до великого числа святочних привітань-побажань, попрощений до слова Протопресвітер Собору о. Г. Метюк, у своїй промові підкреслив, що Митрополитальний Собор через Високодостойну Особу Митрополита Іларіона, як державного мужа, українського вченого й Митрополита Української Православної Церкви, що мучениче стойть на сторожі чистоти Св. Православія й українських національних скарбів, знаходиться в єднанні зо всією Вселенською Православною Церквою та зо своїм українським народом, що має таку славну минувшину, пов'язану з Православною Церквою. Наприкінці свого слова о. Г. Метюк зложив сердечну подяку Митрополитові Іларіонові за нагородження його під час Служби Божої Митрополитальною Грамотою з приводу 25-літнього пастирського ювілею, а також голові Сестрицтва п. О. Юзвишин, за привітання й дарунок з цієї нагоди від Митрополитальної Громади.

Знову загальний спів і промови гостей не тільки з близьких, але та-жок і дальших місцевостей (Саскачевань). Ось настоятель парафії Куроки о. Й. Василів щиро вітає Митрополитальну Громаду та висловлює свій подив для такого гарного під кожним оглядом життя Митрополитальної Громади, яким вона тепер живе, та його бажання, щоб Громада в Куроках, якої він є пастирем, наслідувала Митрополитальну Громаду в її релігійно-національних осягненнях.

Пані Марія Таньчук у своїй гарній промові висловила свою радість, якою переповнене її серце з приводу такої великої урочистості, яку обходить Митрополитальний Собор, та вказала на обов'язок старшого покоління передати скарби нашої віри й любові до свого рідного нашим дітям.

Про ті самі почуття духовної наслоди говорили ще: Кулаковський, Марковський, Кеверига й інші. З їх уст чути було такі слова: "Таке величне

у Вас Богослуження", "Так гарно у Вас хор співає", "Як приємно було тут молитись" т. д. А п. Марковський так сказав: "Я ще ніколи не чув, щоб хтось так сильно говорив про Правду й Любов, як це почув я нині з уст Митрополита Іларіона". Про це саме заявив і господар обіду, проф. І. Кирилюк: "Я багато чув викладів різних професорів в університеті й різних проповідників по Церквах, але такої корисної й змістової науки, яку дає нам наш Митрополит Іларіон, я ніколи й ніде не чув".

У тих глибоких духовних переживаннях непомітно проходила година за годиною. Але вже було по четвертій, а більшість з присутніх ще від 9 ранку в Соборі. Треба було відпустити народ, що був накормлений багатою духовною поживою й зміцнений на силах поживою тілесною. Голова Сестрицтва пані О. Юзвишин складає сердечну подяку Сестрицтву й усім тим, хто допоміг їому в улаштуванні прийняття, а голова Заряду Собору п. Кушнірік просить до слова на закінчення вроцістого прийняття Владику Митрополита. Архипастир висловлює свою щиру подяку Духові Польщі Діонісій (посередині, сам висвяче численну участь в Храмовому Святі Митрополитального Собору, та ще раз закликає до згоди й любові, а також до праці для добра Українського Народу й його рідної Православної Церкви.

Протопресвітер Григорій Метюк.

ЖИТТЯ МИТРОПОЛИТАЛЬНОГО СОБОРУ В ВІННІПЕГУ.

Слово Істини Митрополит Іларіон виголошує за кожним своїм Богослужінням. В неділю 2-го жовтня М. І. проповідував про **Хрестоношення**. Зміст такий: I. Обов'язковість хрестоношення. II. Постійне хрестоношення. в житті: праця, служба, виховання дітей, життя за Правдою, старість, смерть. III. Хрестоношення випадкове: бідність, недуга, випадки. IV. Як належить нести свого хреста: терпеливо, розумно, свідомо, з вірою й надією. V. Обов'язок кожного полегчувати тяготу хреста своєму близньому. VI. Радість хрестоношення.

У день Храмового Свята 16. X. в по береги виповненому Соборі М. Іла-

ріон виголосив палке слово: **Якою має бути наша любов.** Зміст проповіді такий: Історія Свята Покрови. Якою має бути наша любов: правдива, вибачальна, діяльна й розумна. Любов до ворогів своїх. Сила любові. Чистосердя. Слово було ясно ілюстроване відповідними прикладами.

Чин Воздвиження Животворящого Хреста виконав у Митрополитальному Соборі Митрополит Іларіон на Утрині 26 вересня ввечері.

Нагороди. За Богослужбою 16. Х. у день Храмового Свята Покрови Божої Матері Митрополит Іларіон нагородив за віддану працю Церкві, видаючи Нові Заповіти свого перекладу, таких соборян:

1. Микола Й. Текля Гаврилюки, 2. Михайло Й. Марія Ковальчуки, 3. Алек сандер і Антоніна Рурак, 4. Володимир Гжеховський, 5. Віктор Карпинський, 6. Проф. Іван Кирилюк і 7. Іван і Анна Сліпченко.

У згоді сила. За братським обідом у день Храмового Свята 16. Х. Митрополит Іларіон виголосив сильне слово на тему: "У згоді сила" й подав яскраві на це приклади з нашої історії. Залля Митрополитального Собору була переповнена.

Осінній Базар. На утримання Митрополитального Собору його Управа постановила влаштувати Осінній Базар 17, 18 і 19 листопада 1949 року. Закликаємо всіх узяти діяльну участь у цьому Базарі, і тим підтримати висококорисну працю Собору!

Вистава вишивок. У неділю 9 жовтня в Митрополитальному Соборі уряджена була вистава українських вишивок, які позносили соборянки. Вистава була дуже показна й цінна. Відповідного реферата про українське мистецтво й вишивки виголосила п. Зорич, недавно прибула зо скитальщини. На закінчення Сестрицтво врядило чайне приняття. Сердечна подяка Митрополитальному Сестрицтву, що врядило цю виставу!

Рідна Школа допомагає нашій молоді стати свідомими українцями. Батьки, посолайте своїх дітей до Рідної Школи Митрополитального Собору! Ще не пізно.

Недільна Школа навчає християнської моралі. Така Школа при Митрополитальному Соборі навчає щонеді-

лі від год. 3 до 4 по полуздні. Батьки, конче приводьте своїх дітей до цієї Школи!

Чому Ви ще не записалися в члени Митрополитального Собору? Чому не вступили сестрицею до Митрополитального Собору? Чому не записалися членом Допомогового Братства Св. Андрія Первозванного при Митрополитальному Соборі? Постпішіть з цим!

Нова праця. Друкується нова праця Митрополита Іларіона: "**Українська літературна мова**". Частина I: Правопис і основи літературної мови. Частина II: Словник української літературної мови. Для друку цієї праці замовлені окремо наголоси (акценти), щоб показати вимову слова.

На фонд нашого Видавництва П. Гайворон зложив 20 дол., І. Митенко 2 дол., Інж. О. Рева 3 дол. Сердечна подяка всім! Хто наступний?

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА В СОВІТАХ.

Довгі роки довелося мені нести головнія від большевиків у Советах за свій сан Священика. Рукоположений я 1920-го року, але цей сан дорого мені обійшовся: не однократно за нього мене судило ГПУ, не один і не два рази засуджували мене по 10 років тюрми. Та Господь послав мені щастя тим, що я в тюрмі загубив ногу, яку мені відрізали... І власне через це я врятував собі життя... Суд засудив мене на 33 роки тюрми, але що я безногий, мене звільнили, як інваліда. По тюрях та в Сибіру просидів я 11 років.

Священик.

НОВІ КНИЖКИ.

Просимо присилати Видавництву нові книжки на рецензію.

Енциклопедія Українознавства, Тому I випуск 1, ст. 1—80. Мюнхен, 1949.

С. Васильченко: На перші гулі. Жарт на одну дію. Авгсбург, 1946.

М. Кавиль: Ростань. Верши. Регенсбург, 1947.

Р. Крушына Лебедзь чорная, "Погоня", 1947.

М. Сядneau: Спадзяваныні. Верши. Регенсбург.